

PATRYCJA LEŚNIAK-WALCZUK

O RELACJI WYCHOWAWCZEJ

Relacja wychowawcza. Rozumienie, modele, propozycja, red. Marek Jeziorański, Wydawnictwo KUL, Lublin 2022, ss. 250.

DOI: <https://doi.org/10.18290/rped22144.14>

Relacja wychowawcza jest jedną z najważniejszych kategorii pojęciowych współczesnej myśli pedagogicznej. Stanowi przedmiot zainteresowania wielu badaczy zarówno pedagogów, psychologów, jak i socjologów. Badacze stale podejmują próbę ukazania jej uwarunkowań kontekstualnych i problemowych. Również zachodzące zmiany w warunkach społecznych znacząco wpłynęły na jakość relacji wychowawczej powodując jednocześnie konieczność głębszej analizy tego zagadnienia.

Autor niniejszej monografii podejmuje refleksję nad relacją wychowawczą odnosząc się do jej istoty i struktury oraz podaje autorską propozycję modelu relacji wychowawczej. Główne pytanie badawcze zostało sformułowane następująco: Jaki model relacji wychowawczej można uznać za najbardziej adekwatny w kontekście dotychczasowego namysłu pedagogicznego? Na jego podstawie wyznaczono pytania szczegółowe: Co to jest relacja wychowawcza? Jakie są komponenty relacji wychowawczej? Jakie są dotychczasowe modele relacji wychowawczej? Jaka jest propozycja nowego modelu relacji wychowawczej? Jakie są implikacje proponowanego modelu relacji wychowawczej dla teorii i praktyki? W prowadzonych badaniach autor wyznaczył cele: poznawczy, teoretyczny i praktyczny. Za cel poznawczy uznał ustalenie dotychczasowego rozumienia relacji wychowawczej i jej modeli. Celem teoretycznym prowadzonych badań było opracowanie autorskiego modelu relacji

wychowawczej. Natomiast cel praktyczny zmierzał do ustalenia ogólnych propozycji metodycznych umożliwiających wdrożenie powyższego modelu do teorii i praktyki. Autor, mając na uwadze postawione pytania badawcze oraz wyznaczone cele, przyjął w swoich badaniach hermeneutyczną metodę badań.

Na strukturę niniejszej publikacji składają się cztery rozdziały. Całość poprzedzona została wstępem, w którym autor wyjaśnia cel zawartych w niej treści oraz prezentuje metodologię badań własnych.

W Rozdziale I, zatytułowanym *Relacja wychowawcza i perspektywy jej ujęć*, znajdziemy zagadnienia związane z rozumieniem relacji wychowawczej. Podjęto próbę zdefiniowania terminu relacja wychowawcza oraz jej pedagogicznych uwarunkowań. W zakończeniu rozdziału autor prezentuje antropologiczne i teleologiczne wnioski i założenia własnego stanowiska badawczego. Rozdział II – *Modele relacji wychowawczej* – ma na celu przybliżenie aktualnych badań nad relacją wychowawczą oraz prezentację współczesnych, podstawowych modeli relacji wychowawczej. Na wstępie dokonano uporządkowania terminologicznego, ze względu na to, że w literaturze przedmiotu istnieje wiele terminów na określenie relacji wychowawczej. W dalszej części autor przywołuje historyczne uwarunkowania kształtowania się namysłu nad relacją pomiędzy wychowankiem a wychowawcą. Następnie scharakteryzował, w porządku chronologicznym pięć współczesnych modeli relacji wychowawczej takich jak: „pierwotnego wydarzania się” E. Kriecka, „relacji pedagogicznej” H. Nohla, „stosunku dialogicznego” M. Bubera, „stosunku wychowawczego” F.W. Krona oraz „relacji rezonującej” H. Rosy. Autor zwraca uwagę na to, że wyboru powyższych modeli dokonał na podstawie tego, że odnoszą się wprost do sytuacji wychowawczych. Ostatnią część rozdziału poświęcono klasyfikacji relacji wychowawczej, stworzonej na podstawie jej konstytutywnych elementów, ukazanych w pierwszej części tego rozdziału. Rozdział III, zatytułowany *Trójpodmiotowy model relacji wychowawczej*, poświęcony został prezentacji autorskiego modelu relacji wychowawczej, który składa się z trzech podmiotów: „Ty”, „Ja-wołającego” i „Ja-(po)wołanego”. Autor ukazuje źródła, na podstawie których opracował własny model relacji wychowawczej. Ostatnia część rozdziału zawiera wyjaśnienia rozumienia poszczególnych podmiotów wychowania, specyfikę relacji między nimi oraz ich cele. Publikację kończy Rozdział IV, zatytułowany *„Praxis” relacji wychowawczej*, opisujący implikacje trójpodmiotowego modelu relacji wychowawczej do teorii i praktyki pedagogicznej.

Podsumowując powyższe refleksje na temat recenzowanej pracy, można zaobserwować jej liczne walory w postaci szczegółowej i obszernej wiedzy na temat relacji wychowawczej i jej znaczenia w procesie wychowania. Istotne w tej monografii jest ujęcie tematu w pierwszej kolejności od pojęć ogólnych poprzez stopniowe wprowadzanie danych szczegółowych. Problematyka monografii jest

rozległa i opisuje współczesne tendencje i problemy definiowania relacji wychowawczej i jej modeli. Treści w niej zawarte łączą problemy teoretyczne z praktyką oraz zachęcają do podejmowania dalszych rozważań nad zagadnieniami z zakresu relacji wychowawczej i jej antropologicznych, ontologicznych oraz teleologicznych uwarunkowań. Zaprezentowana w publikacji problematyka jest aktualna i porusza istotne zagadnienia refleksji pedagogicznej. Jasny, czytelny język i styl dyskursu sprawia, że monografia może być interesującą pozycją zarówno dla teoretyków, jak i osób zaangażowanych w pracę dydaktyczną. Recenzowana monografia jest czytelna, a jej bibliografia stanowi bogate źródło informacji. Uważam, że książka stanowi rzetelne i nowatorskie źródło wiedzy na temat relacji wychowawczej.